

JUDITH LEYSTER. DE DRINKER. RIJSMUSEUM, AMSTERDAM.

Hetgeen de stilistische vergelijking doet vermoeden, wordt ook in dit geval door de historische feiten ondersteund. *)

Wij komen thans tot de kern van ons betoog, nl. het theoretisch analyseeren der stijlcritische determinatie-middelen. Hierbij dient vooropgesteld, dat het mogelijk is, langs dezen weg tot onaantastbaar zekere resultaten te komen. Men kan nl. — boven (blz. 324) werd er reeds op gezinspeeld — uitsluitend afgaande op de schilderwijze, verschillende, zelfs ongesigeneerde schilderijen vereenigen tot een groep en dan trachten, den naam van den schilder der kunstwerken op te sporen. Zoo heeft men bijvoorbeeld verschillende schilderijen (te Brunswijk, Weenen, Pommersfelden, Flo-

rence, enz.) *) bijeen gebracht, die alle omstreeks 1640 à '50 door een Hollander zijn gemaakt, wiens naam men sinds jaren tracht te vinden en dien men voorloopig den Pseudo-van de Venne noemt, omdat zijn werk vroeger wel eens met dat van Adriaen van de Venne is verward. Zoo is er een groep van werken van een omstreeks dienzelfden tijd werkenden meester, waarvan enkele J S gemerkt zijn en die daarom wel eens met Jan Steen in verband is gebracht. Ook hier heerscht volkomen zekerheid, dat al deze stukken van zekeren J S zijn, maar wie deze was weet niemand.

Uit de omstandigheid, dat dergelijke resultaten mogelijk zijn, volgt theoretisch, dat men, ook al had geen

van onze oude meesters zijn schilderijen onderteekend en ook al ware er geen enkel historisch gegeven, toch door stilistische schifting een groot deel onzer kunsthistorie vrijwel zou kunnen reconstrueeren. Gelukkig evenwel hadden onze schilders toen de gewoonte, het meerendeel hunner werken van hun naamteeken te voorzien, terwijl zij ook dikwijls het jaartal, soms zelfs den datum (ik denk aan Pieter Saenredam) daaraan toevoegden. Het signeeren neemt in de 17e eeuw gaandeweg toe. Misschien is de oorzaak hiervan te vinden in de omstandigheid, dat een signatuur voor den rechter als echtheidsbewijs gold en het nmaken van een signatuur als bewijs van vervalsching. Wat Antwerpen betreft weten wij dit, doordien de Antwerpsche dier- en

*) Zie C. Hofstede de Groot, Judith Leyster, in „Jahrbuch der Kgl. Preuss'scher Kunstsammlungen“, 1893.

*) Vgl. o. m. Frimmel, Blätter f. Gemäldekunde II (1905), blz. 98—100.